

UVOD

Tema mog specijalističkog rada je susvojina (suvlasništvo), ali smatram da bi se za početak ipak trebalo nešto reći o svojini (vlasništvu). U najširem smislu pravo svojine predstavlja:

„... pravo držanja, korištenja i raspolaganja jednom stvari koje se može isticati prema svim trećim licima...“¹

Pravo držanja (*ius possidendi*) - je pretpostavka za korištenje stvari, jer se sastoji u pravnoj mogućnosti da se ima faktička vlast na stvari, tačnije da se stvar ima u državini.

Pravo korištenja – je pravo koje proizilazi iz prava držanja, a sastoji se od mogućnosti preduzimanja materijalnih akata radi izvlačenja koristi iz stvari, i ima dva oblika:

1) *upotreba stvari*

2) *pribavljanje plodova i drugih prihoda.*

1) *Upotreba stvari (ius utendi)* se sastoji u preduzimanju materijalnih akata prema stvari za zadovoljavanja potreba vlasnika i pri tome vlasnik može stvar upotrebljavati ne samo shodno njenoj osnovnoj (redovnoj) namjeni, nego već i na bilo koji drugi način.

2) *Pribavljanje plodova i drugih prihoda (ius fruendi)* – razlikovanje između plodova (pod plodovima se podrazumjevaju proizvodi koje stvar daje periodično bez iscrpljenja njene supstancije) i drugih prihoda koji su dijelovi supstancije stvari, je bez značaja za samog vlasnika, jer njemu pripadaju i plodovi i sama supstancija. Ovo razlikovanje je od značaja za druga lica koja u određenim situacijama mogu pribavljati plodove sa tuđe stvari, ali ne i proizvode koji su dio njene supstancije.

Pravo raspolaganja – može biti:

1) *Faktičko raspolaganje*

2) *Pravo raspolaganje*

1) *Faktičko raspolaganje* - predstavlja preduzimanje takvih radnji kojim se vrši popravka, prepravka stvari, pa čak i promjena njene namjene, tačnije to je preduzimanje svih radnji kojima se utiče na supstanciju stvari.

2) *Pravo raspolaganja* - je preduzimanje niza pravnih akata kojima se pravo svojine u *cjelini ili djelimično* prenosi na druge subjekte. *Potpuno raspolaganje* je prenošenje prava svojine na drugoga (npr. prodaja, poklon) ili odricanje od prava svojine. Dok se *djelimičnim raspolaganjem* može na svom pravu svojine ustanoviti (konstituisati) pravo u korist drugih subjekata i tim pravom se pravo svojine vlasnika stvari, u većoj ili manjoj mjeri, sužava (ograničava).

Ponekada je sužavanje prava vlasnika toliko da njemu ostaje samo ovlaštenje raspolaganja sa stvari, tzv. gola svojina, dok sve koristi koje stvar daje pripadaju drugima, tačnije onima na koje je pravo prenešeno.

¹ Stanković O. i Orlić M., *Stvarno pravo*, Beograd: Naučna knjiga, 1986. god., str. 88.

Zakon o stvarnim pravima Republike Srpske (u daljem tekstu: ZSP) svojину je odredio kao:

„... stvarno pravo, koje vlasniku daje ovlašćenje da slobodno i po svojoj volji stvar drži, koristi i da s njome raspolaže, a svakoga od toga prava isključi u granicama doređenim zakonom.“²

Pravo svojine je *sveobuhvatno pravo* i djeluje prema svima (*erga omnes*). U ovom pravu je koncentrisana sva pravna vlast koja se može imati na jednoj stvari. Pored toga što je apsolutno pravo svojine je i *trajno i vremenski neograničeno* u dvostrukom smislu:

1. *ono na stvari postoji sve dok postoji i sama stvar na koju se pravo odnosi.*
2. *ovo pravo se ne može izgubiti zastarjelošću.*

Kako na nepokretnim, tako i na pokretnim stvarima može biti uspostavljeno pravo svojine, koje nosiocu prava omogućuje zadovoljenje potreba, kako njegovih tako i njegove porodice. Sve dok je nosilac prava svojine na stvari (stvarima) pojedinac, on je može koristiti i njome raspolagati po svojoj volji bez saglasnosti drugih i nezavisno od njihove volje.

Ukoliko, na zakonom propisan način, dođe do podjele prava svojine koje postoji na stvari (stvarima) na više nosioca, dolazi do formiranja suvlasničke zajednice, u okviru koje dolazi do podjele kako prava tako i obaveza među suvlasnicima. srazmjerno njihovim suvlasničkim dijelovima, te je tada neophodna saglasnost suvlasnika, ponekada većine, a ponekada svih, za preduzimanje određenih poslova na stvari.

² Član 17. Stav 1. *Zakona o stvarnim pravima* („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 124/08)